

Hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet

1 Sisällysluettelo

2	Lainsäädäntöperusta.....	3
3	Soveltamisala.....	3
4	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta osana hyvinvointialueen johtamis- ja hallintojärjestelmää	4
5	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut	5
	5.1 Aluevaltuusto	5
	5.2 Aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja	5
	5.3 Lautakunnat ja jaostot	6
	5.4 Toimialuejohtajat, johtavat viranhaltijat sekä muut esihenkilöt	6
	5.5 Henkilöstö	6
	5.6 Konsernijohto.....	6
6	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja raportointi	7

2 Lainsäädäntöperusta

Hyvinvointialuelain (611/2021) 22 §:n 2. mom. 7 kohdan mukaan aluevaltuuston tehtävänä on päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Hyvinvointialuelain (611/2021) 22 §:n 2. mom. 2. kohdan mukaan aluevaltuusto päättää hallintosäännöstä, jossa annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Hyvinvointialuelain (611/2021) 43 §:n 1 mom. 7 kohdan mukaan aluehallituksen tulee huolehtia hyvinvointialueen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Hyvinvointialuelain (611/2021) 119 §:n 1. mom. mukaan toimintakertomuksessa on annettava tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Hyvinvointialuelain (611/2021) 127 §:n 1 mom. 4 kohdan mukaan tilintarkastajan on tarkastettava, onko hyvinvointialueen sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

3 Soveltamisala

Sisäisen valvonnan ja siihen olennaisena osana liittyvän riskienhallinnan perusteilla luodaan puitteet järjestää ja yhdenmukaistaa hyvinvointialuekonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Tavoitteena on vahvistaa hyvää johtamis- ja hallintotapaa, joka edistää hallinnon ja palvelutuotannon luotettavuutta ja tuloksellisuutta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee olla järjestetty näiden perusteiden mukaisesti hyvinvointialuekonsernin omassa toiminnassa ja toiminnassa, josta hyvinvointialue vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet koskevat siten kaikkia hyvinvointialueen toimielimiä, konsernijohtoa, tytäryhtiöiden hallituksia ja valvonnasta vastuussa olevia.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on lisäksi voimassa, mitä hyvinvointialueen hallintosäännössä ja muissa ohjeissa ja määräyksissä on sanottu.

4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta osana hyvinvointialueen johtamis- ja hallintojärjestelmää

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tarkoituksena on kytkeä sisäinen valvonta ja riskienhallinta osaksi hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin johtamista ja esihenkilötyötä. Perusteiden avulla pyritään varmistamaan aluevaltuuston hyväksymän strategian tuloksellista toteutumista.

Hyvinvointialueen sisäisen valvonnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus

- toiminnan turvaamisesta myös häiriötilanteissa,
- hyvinvointialueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tehokkuudesta,
- toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuudesta ja tietojen luotettavuudesta,
- lakien, päätösten, sääntöjen ja annettujen ohjeiden noudattamisesta sekä
- resurssien ja omaisuuden turvaamisesta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osa-alueita ovat:

- johtaminen ja tavoitteet
- toimivaltuudet ja työnjako
- toimintaympäristön riskien tunnistaminen ja hallinta
- valvontatoimenpiteet
- raportointi ja tiedonvälitys
- seuranta ja tarkastus

Osa-alueiden toteuttaminen hyvinvointialueen johtamis- ja hallintojärjestelmässä merkitsee sitä, että hyvinvointialueen toimielimet, konsernijohto, tytäryhtiöiden hallitukset ja muut valvonnasta vastuussa olevat suunnittelevat, organisoivat, johtavat ja valvovat toimintaa siten, että strategiassa asetettujen päämäärien ja siitä johdettujen tavoitteiden saavuttaminen onnistuu.

Päätöksenteon toimivaltuuksien asettamisella, työnjaon sopimisella, toiminnan ohjauksella ja valvonnalla varmistetaan, että toiminnassa noudatetaan lakeja, säädöksiä sekä sovittuja sääntöjä ja toimintatapoja. Hyvinvointialueen toimivaltuudet on määritelty hallintosäännössä, delegointipäätöksissä ja muissa ohjeissa.

Riskien tunnistaminen ja niihin vastaaminen kuuluu kiinteästi päivittäisjohtamiseen, ohjaamiseen ja työn suorittamiseen. Riskienhallinnan tulee ulottua kaikkiin riskiluokkiin niin omassa toiminnassa kuin ulkoisissa palveluostoissa. Toimintaan liittyviä riskejä arvioidaan säännöllisesti hyvinvointialueen johtoryhmässä ja

toimialueiden johtoryhmissä. Johto ja esimiehet ovat vastuussa siitä, että riskienhallinta on järjestetty tarkoituksenmukaisesti ja riittävässä laajuudessa toimintaan nähden.

Valvontatoimenpiteet muodostuvat johdon ja esimiesten päivittäisen valvonnan toimenpiteistä. Päivittäistä valvontaa ovat esim. johdolle tehtävät selonteot, toimintaperiaatteiden ja ohjeiden noudattamisen valvonta, poikkeamien seuranta jne. Sote-järjestämislain (612/2021) mukainen omavalvonta ja sitä koskeva ohjeistus toimivat myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan työkaluina.

Raportoinnin ja tiedonvälityksen avulla puolestaan varmistetaan, että hyvinvointialueen toimielimillä, johdolla ja henkilöstöllä on käytössään oikea-aikaisesti olennaista tietoa toiminnasta ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä, minkä avulla asetetuista tavoitteista ja velvoitteista suoriudutaan.

Seurannalla ja tarkastuksilla todennetaan sisäisen valvonnan toimivuus. Seurantavastuu kuuluu toimielimille, konsernijohdolle ja muille johtaville viranhaltijoille sekä esimiehille ja sisäinen tarkastus toteuttaa myös omalta osaltaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta. Seurannan ja tarkastusten avulla kehitetään hyvinvointialueen johtamis- ja hallintojärjestelmää ja sitä kautta parannetaan toiminnan taloudellisuutta ja tuloksellisuutta sekä strategian toteutumista.

5 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut

5.1 Aluevaltuusto

Aluevaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja linjauksista ja edellyttää, että hyvinvointialuekonsernin toiminnot on järjestettävä niin, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Aluevaltuusto hyväksyy hyvinvointialueen hallintosäännön, jolla päätetään eri toimijoiden toimivallasta ja velvollisuuksista sekä siitä, voidaanko toimivaltaa delegoida organisaatiossa eteenpäin. Aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen strategiasta ja hyväksyy vuosittain talousarvion, joka kattaa koko hyvinvointialueen toiminnan.

Talousarviossa aluevaltuusto asettaa hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, joiden toteutumista tulee valvoa. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät siten myös talousarvioprosessiin ja ne kattavat koko hyvinvointialuekonsernin toimintakentän.

5.2 Aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja

Aluehallituksen ja hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on huolehtia hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Aluehallitus päättää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevista ohjeista hyvinvointialuejohtajan esittelystä ja vastaa tilinpäätöksen toimintakertomuksessa annettavasta

sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisen selonteosta ja siitä tehtävistä keskeisistä johtopäätöksistä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tueksi aluehallitus vahvistaa sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen sekä riskienhallintasuunnitelman. Lisäksi aluehallitus vahvistaa omavalvontaohjelman.

5.3 Lautakunnat ja jaostot

Lautakunnat ja jaostot vastaavat omalla tehtäväalueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta sekä merkittävien riskien raportoinnista aluehallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

5.4 Toimialuejohtajat, johtavat viranhaltijat sekä muut esihenkilöt

Toimialuejohtajat, sekä muut johtavat viranhaltijat ja esihenkilöt vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan organisoimisesta vastuualueillaan yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti. Kunkin organisaatiotason johtajalla, päälliköllä tai esihenkilöllä on kokonaisvastuu oman toimialueensa toiminnasta, henkilöstöstä ja taloudesta ja esihenkilö vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta omassa yksikössään. Toimialuejohtajalla on vastuu omavalvonnan toimeenpanosta toimialueellaan.

5.5 Henkilöstö

Henkilöstö toimii tavoitteiden ja annettujen sääntöjen mukaisesti sekä kehittää toimintatapoja ja ammatillista osaamistaan huomioiden asianmukaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen. Henkilöstö raportoi havaitsemistaan epäkohdista esihenkilöilleen.

5.6 Konsernijohto

Konsernijohtoon velvollisuutena on ohjata konserniyhteisöjä sekä valvoa niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Tytäryhteisöjen on järjestettävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta organisaatioissaan huolellisesti ja otettava siinä huomioon emoyhteisön omistajapoliittiset tavoitteet ja konserniohjeet hyvän hallintotavan mukaisesti.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat edustamansa konserniyhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta konsernijohtoon antamien ohjeiden mukaisesti. Konserniyhteisöt raportoivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta sekä keskeisistä johtopäätöksistä konsernijohtolle.

6 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja raportointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuutta seurataan talousarvion osavuosisikatsausten yhteydessä niiltä osin, kun hyvinvointialueen perustehtävään tai tavoitteiden saavuttamiseen liittyvissä riskeissä havaitaan merkittäviä muutoksia. Nämä merkittävät muutokset tulee kuitenkin raportoida valvontavastuussa oleville välittömästi sen jälkeen, kun riski on havaittu. Valvontavastuussa olevien on ryhdyttävä raportoinnin perusteella tarvittaviin toimenpiteisiin.

Aluehallitus antaa tilinpäätöksen yhteydessä valmistellussa toimintakertomuksessa selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Aluehallituksen selonteko perustuu sen alaisten toimielinten ja konserniyhteisöjen laatimiin selontekoihin. Toimielinten ja konserniyhteisöjen hallitusten tulee käsitellä oman tehtäväalueensa selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi.